

JĘZYK ANGIELSKI – INNOWACJE, INSPIRACJE, KOMPENDIUM DOBRYCH PRAKTYK

Wzorcowy materiał szkoleniowy w zakresie innowacyjnych rozwiązań organizacyjno-dydaktycznych dla nauczycieli i studentów studiów pedagogicznych

Język angielski dla szkół ponadpodstawowych

Marta Ciarko, Agnieszka Paluch-Dybek

Autorki:

Marta Ciarko, Agnieszka Paluch-Dybek

Recenzent:

Jakub Bielak

Wydawca:

Euro Innowacje sp. z o.o.

Publikacja została opracowana w ramach projektu pt. „Utworzenie Szkoły Ćwiczeń w powiecie pilskim”, realizowanego w partnerstwie przez Powiat Pilski (Beneficjent projektu) oraz Euro Innowacje sp. z o.o. (Partner projektu).

Projekt jest finansowany ze środków budżetu państwa oraz Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), II Osi Priorytetowej „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działania 2.10 „Wysokiej jakości system oświaty”.

Publikacja jest udostępniona na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0 PL).

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
CEL PUBLIKACJI	7
1. Edukacja języka angielskiego w szkołach ponadpodstawowych	8
1.1 <i>Podstawa programowa - wytyczne</i>	<i>8</i>
1.2 <i>Metody i strategie nauczania</i>	<i>13</i>
1.3 <i>Przykłady dobrych praktyk</i>	<i>17</i>
2. Lekcja języka angielskiego – praktycznie „In the hotel”	22
2.1 <i>Scenariusz lekcji</i>	<i>22</i>
PODSUMOWANIE	32
BIBLIOGRAFIA Z UWZGLĘDNIENIEM NETOGRAFII.....	36
SPIS TABEL	39

WSTĘP

Publikacja powstała w ramach projektu pn. „Utworzenie Szkoły Ćwiczeń w Powiecie Pilskim” o numerze POWR.02.10.00-00-3007/20, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Osi priorytetowej II „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działania 2.10 „Wysoka jakość systemu oświaty”.

Opracowanie składa się z dwóch części, w każdej z nich znajdują się propozycje oraz informacje odnoszące się do obowiązującej podstawy programowej z obszaru nauczania języka angielskiego w szkołach ponadpodstawowych. Publikacja jest adresowana do wszystkich nauczycieli języków obcych oraz studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu dydaktyka, nauczyciela języka angielskiego. To obowiązkowa lektura dla nauczycieli realizujących podstawę programową kształcenia w zakresie nauczania języka angielskiego w szkołach ponadpodstawowych, która może stanowić merytoryczne uzupełnianie, rozumiane jako wsparcie w opracowywaniu lekcji ukierunkowanych na świadome oraz efektywne uczenie się.

W opracowaniu odniesiono się do kompetencji kluczowych oraz ogólnych informacji w zakresie zawartych treści i przyjętych rozwiązań dydaktycznych. Materiał stanowi kompendium ogólnych wskazań dotyczących organizacji pracy na lekcji języka angielskiego, w tym zasad pracy na zasobach ucznia i budowania pozytywnych relacji w zespole klasowym.

Pisane oraz omówione metody, działania praktyczne nie powinny stać się jednak dla pedagogów substytutem kreatywności. Raczej mają na celu zachętę do poszukiwania coraz to nowych rozwiązań. Podkreślić należy, że polecane przez autorki pomysły oraz przykłady dobrych praktyk stanowią jedynie drogowskaz dla nauczycieli chcących rozwijać własne umiejętności dydaktyczne. Niezwykle ważne jest uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym, będące jednym ze środków do osiągnięcia najważniejszego celu, którym jest skuteczna pomoc

uczniom w zakresie edukacji językowej oraz zmotywowanie ich do nauki języków obcych.

Zgodnie z zaleceniami Rady UE z dnia 22 maja 2018 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Kubarek, 2020), kompetencje określono jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, rozwijane w perspektywie uczenia się przez całe życie, które niezbędne są do samorealizacji, jak również rozwoju osobistego ucznia. Ponadto odgrywają znaczącą rolę w przyszłej pracy zawodowej, dążeniu do zrównoważonego stylu życia oraz odnalezienia się uczniów na rynku pracy. Również świadomego planowania własnej ścieżki edukacyjnej oraz budowaniu kariery zawodowej. W związku z powyższym ustanowiono w tym zakresie następujące kompetencje kluczowe:

1. Świadomego rozumienia i tworzenia informacji.
2. Wielojęzyczności.
3. Znajomość matematyki, nauk przyrodniczych, technologii, a także inżynierii czy cyfryzacji.
4. Rozwoju osobistego, umiejętności uczenia się.
5. Postaw społecznych oraz obywatelskich.
6. Przedsiębiorczości.
7. Świadomości oraz ekspresji kulturalnej.

Podstawę programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego oraz pięcioletniego technikum stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2017 r., poz. 59, 949 i 2203). Niniejsza podstawa programowa jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych nauczanych w szkole ponadpodstawowej. Ponadto należy wskazać, że każdy uczeń w szkole średniej obowiązkowo uczy się dwóch języków obcych nowożytnych. Istnieje również możliwość nauczania języka obcego nowożytnego (pierwszego albo drugiego) w zwiększonej liczbie godzin w oddziałach lub

szkołach dwujęzycznych. Mając powyższe zapisy rozporządzenia na uwadze, stworzonych zostało kilka wariantów podstawy programowej.

Ponadto podstawą działań szkół winno być rozpowszechnianie działań i metod innowacyjnych oraz użycie ich w procesie przygotowania niedoświadczonych jeszcze nauczycieli, a także doskonalenia i wzmacniania ich kompetencji.

Potencjałem wszystkich szkół, są bowiem dostępne jej zasoby, a także uczestnicy, w szczególności: kompetencje osób, zasoby bibliotek pedagogicznych, innowacje w zakres pomysłów na ich wykorzystanie w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

W tym miejscu należy wyjaśnić, iż innowacją pedagogiczną są działania odmienne od powszechnie, masowo obowiązujących. Wszelkie zmiany w zakresie tradycyjnego podejścia do procesu edukacji, zgodne z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego, działania, których wdrożenie nie zostało przewidziane w istniejącym systemie edukacji oraz uregulowane w obowiązujących przepisach prawa oświatowego (Levitas, 2012).

Należy podkreślić, że podczas edukacji szkolnej wciąż należy stawiać czoło coraz bardziej zróżnicowanym wyzwaniom związanym z procesem uczenia się.

To właśnie szkoła i nauczyciel mają za zadanie przygotować ucznia do uczenia się przez całe życie, gdyż umiejętność uczenia się zwiększa kapitał, stanowi wartość dodaną, którą każdy uczeń powinien nabyć, kończąc poszczególne etapy edukacji szkolnej.

Przedmiotowe opracowanie winno ukierunkować na podejmowanie działań służących podnoszeniu skuteczności kształcenia. Jak również zapoznania młodzieży ze znanymi, efektywnymi technikami uczenia się języka obcego. Ponadto ma pobudzać do kreatywnego myślenia, angażując uaktywnienie obydwu półkul mózgowych, tym samym usprawniając wszechstronny rozwój każdego ucznia. Zadaniem nauczyciela jest przekazanie wiedzy oraz wdrożenie młodego człowieka w proces uczenia, tak aby był dla ucznia zarówno przyjemnością oraz motywacją do dalszego samokształcenia.

CEL PUBLIKACJI

Celem oraz motywem dla których powstała publikacji było opracowanie ogólnych wskazań dotyczących organizacji pracy na lekcji języka angielskiego, w tym zasad pracy na zasobach ucznia i budowania pozytywnych relacji w każdym zespole klasowym.

Na podstawie dostępnej literatury krajowej oraz zagranicznej w opracowaniu przedstawiono istotę innowacji oraz zidentyfikowano wybrane jej formy funkcjonujące w oświacie.

Metodyczny charakter opracowania wskazuje na ujęcie w nim zarówno treści teoretycznych, jak i określonych propozycji praktycznych, wybranych sposobów wykonywania zadań oraz radzenia sobie z problemami, z którymi w codziennej pracy spotyka się nauczyciel.

Ponadto należy dodać, że niniejsze opracowanie jest niejako podsumowaniem wiedzy dydaktycznej, dotyczącej nauczania języka angielskiego. Jego koncepcja zakłada, że odbiorcy, do których jest on kierowany, posiadają już podstawową wiedzę z zakresu nauczania języków obcych, stąd wiele zagadnień omówiono w sposób skrótowy, bardziej na zasadzie przypomnienia zdobytej wcześniej wiedzy. Drugim, równie ważnym, celem jest przedstawienie pomysłów, jak wiedzę teoretyczną zastosować w praktyce, z jednoczesnym odwołaniem się do „dobrych praktyk” w nauczaniu języka angielskiego.

Pamiętajmy jednak, że omówione działania nie mogą stać się jednak dla nauczycieli namiastką kreatywności i chęci poszukiwania nowych rozwiązań.

Wszystkie pomysły i przykłady dobrych praktyk stanowią jedynie, jak już wspomniano, drogowskaz oraz zachętę dla wszystkich chcących rozwijać własne umiejętności dydaktyczne. Czynne współuczestnictwo w ciągłym doskonaleniu zawodowym jest z kolei jednym ze środków, dzięki któremu każdy pedagog może osiągnąć najważniejszy cel, którym jest skuteczna pomoc uczniom w zakresie edukacji językowej, ponadto zmotywowanie ich do nauki języków obcych.

1. Edukacja języka angielskiego w szkołach ponadpodstawowych

1.1 Podstawa programowa - wytyczne

Zgodnie z założeniami projektu podstawy programowej dla szkół ponadpodstawowych, edukacja językowa ma charakter kontynuacyjny. Cyklicznie począwszy od poziomu A1 w klasie IV szkoły podstawowej, przez A2+/B1 na koniec szkoły podstawowej, aż do poziomu B1+/B2 w zakresie podstawowym i B2+/C1 w zakresie rozszerzonym, na koniec etapu edukacji na poziomie ponadpodstawowym.

W kontekście celów ogólnoedukacyjnych warto zwrócić uwagę, że podstawa programowa podkreśla rolę języka obcego w kształtowaniu postaw ciekawości wobec świata i tolerancji dla innych kultur. Na zajęciach językowych chodzi zatem o takie ułożenie treści i wykorzystanie tematów oraz pomocy dydaktycznych do nauki języka, aby poruszyć kwestie obyczajowe. Omówić odmienność innych kultur, zachowań ludzkich, a także pokazać inne narody i ich tradycje w kontekście naszego dorobku kulturowego.

Konstrukcja wszystkich możliwych wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego dla języka nowożytnego (Maziarz, 2020) jest jednolita. Zawarte są w niej: cele kształcenia, stanowiące wymagania ogólne; treści nauczania oraz kwalifikacje wyrażone w postaci wymagań szczegółowych; wytyczne dotyczące uwarunkowań i sposobu realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego na poszczególnych etapach edukacji.

W toku kształcenia, w poszczególnych wariantach, powtarzane są zakresy tematyczne w ramach jednego z kilkunastu tematów ogólnych.

Ich powtarzalność na kolejnych etapach edukacyjnych, skutkuje koniecznością stopniowego rozbudowywania zarówno potencjału jak i poprawności środków językowych młodzieży w ramach danego tematu.

Zapisy wymagań ogólnych i szczegółowych, wraz z katalogiem zakresu tematycznego, które powinny być realizowane w ramach wszystkich zakresów tematycznych z podstawy programowej, zostały wskazane we wszystkich

wariantach podstawy programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji, 2017).

Taki zabieg jest to niezwykle korzystny dla nauczyciela, ze względu na łatwość porównania zakresu umiejętności językowych oczekiwanych wobec ucznia, każdorazowo po zakończeniu danego etapu edukacyjnego.

Należy podkreślić, że nowa podstawa programowa co do zasady zwraca uwagę na przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy. Tym samym materiał tematyczny, w tym obszarze, został wzbogacony o dodatkowe aspekty leksykalne, pozwalające na prowadzenie dyskusji w trakcie zajęć lekcyjnych, na temat planowanej ścieżki kariery oraz rozwoju zawodowego.

Nowa podstawa programowa jako nadrzędny cel, wskazuje na kompetencje w zakresie skutecznego porozumiewanie się młodzieży, zarówno w mowie jak i w piśmie. Zgodnie z powyższym, język obcy powinien być przede wszystkim traktowany jako narzędzie, dzięki któremu potencjalny uczeń opanuje znajomości danego języka na poziomie komunikatywnym. Oczywiście, założenie to nie wyklucza, dążenia do osiągnięcia przez ucznia wyższego stopnia poprawności językowej.

Podkreśla się również, że szkoła obowiązana jest wspierać ucznia w procesie nauki języka obcego, zapewniając między innymi:

- możliwości kontynuacji nauki wiodącego języka obcego, którego uczeń uczył się już na wcześniejszych etapach edukacji;
- naukę w grupach o zbliżonym poziomie znajomości danego języka obcego;
- wykorzystywanie rzetelnych materiałów źródłowych takich, jak zdjęcia, filmy, nagrania audio oraz teksty;
- nauczanie z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
- kształtowania postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur oraz stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów;

- przeprowadzanie na bieżąco nieformalnej i formalnej diagnozy oraz przekazywanie i omówienie jej wyników w sposób zrozumiały uczniom i rodzicom.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego to proces wieloletni, nacechowany nieregularnym przyrostem w zakresie poszczególnych umiejętności językowych (Łoś i Reszka, 2019). Zależy od wielu czynników, przede wszystkim warunków kształcenia, w których się odbywa. Dlatego też, zadaniem szkoły jest zapewnienie takich okoliczności, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe zostaną wykorzystane w sposób optymalny.

Duża część metod oraz technik stosowanych w trakcie realizacji lekcji języka angielskiego, sprzyja nie tylko rozwojowi umiejętności językowych, ale korzystnie wpływa na powiększanie potencjału oraz umiejętności logicznego myślenia, ogólnego rozumowania. Wśród nich należy wymienić, przede wszystkim:

- planowanie i analizowanie zasobów leksykalnych oraz umiejętności językowych, tych posiadanych oraz wymaganych, dla celów realizacji poszczególnych zadań językowych;
- twórcze wykorzystywanie znajomości języka obcego;
- naukę płynącą z popełnionego błędu, nietraktowanie go w kategorii porażki, lecz jako bodźca do dalszej pracy, narzędzia, które możemy wykorzystać do ciągłego rozwoju własnych umiejętności językowych;
- wykorzystanie skojarzeń, domysłu językowego w procesie rozumienia tekstu słuchanego oraz czytanego;
- odkrywanie wzorców i formułowanie norm, zasad czy reguł.

W trakcie zajęć z języka obcego, naturalne a zarazem pożądane są wszelkie aktywności, ćwiczenia bazujące na pracy w parach lub w grupach. To daje szeroki wachlarz możliwości, korzystania różnych form typu: dialog, debata, dyskusja, które stwarzają doskonałe możliwości rozwijania tzw. umiejętności miękkich, w tym umiejętności współpracy, kooperacji, dokonywania oceny mocnych

i słabych stron, doceniania zaangażowania innych członków grupy w ramach pracy projektowej.

W ramach kształcenia w zakresie języków obcych, przewidziano następujące wymagania ogólne: znajomość środków językowych, rozumienie ze słuchu i reagowanie, tworzenie wypowiedzi ustnej oraz pisemnej, jak również jej przetwarzanie. Składające się oraz budujące cele, które w toku nauczania powinno zostać zrealizowane, tym samym wpływając na wzrost kompetencji ucznia (Rapacka i Wójcik, 2017).

Mowa tu, po pierwsze o znajomości środków językowych, posługiwaniu się bogatym zasobem środków językowych zarówno leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych. Umożliwiających realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

Po drugie kompetencje w zakresie rozumienia wypowiedzi ustnych o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiedzianych w naturalnym tempie. Ponadto rozumienie wypowiedzi pisemnych o umiarkowanym stopniu złożoności, zgodnie z zakresem podanym w wymaganiach szczegółowych.

Po trzecie umiejętność tworzenia zarówno wypowiedzi ustnych, jak i pisemnych. Samodzielnym tworzeniu spójnych i logicznych oraz płynnych wypowiedzi w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Umiejętność uczestnictwa w rozmowie oraz poprawna reakcja zwrotna zarówno w typowych, jak również skomplikowanych sytuacjach, wymagających użycia specjalistycznego słownictwa w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych. Rozumiana również jako sprawność w przetwarzaniu wypowiedzi, polegająca na zmianie formy przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Należy podnieść, że kształcenie ogólne w szkole ponadpodstawowej tworzy programową spójność, jest niejako kontynuacją, stanowiącą fundament wykształcenia, który umożliwia zdobywanie kwalifikacji zawodowych, ich

doskonalenie, modyfikowanie, otwierając proces uczenia się przez całe życie (Banachowski, 2012 i Mazurkiewicz, 2019).

Wśród najistotniejszych kwalifikacji zdobywanych przez młodzież w całym toku kształcenia ogólnego zarówno w liceum ogólnokształcącym, jak i technikum należy wyszczególnić następujące umiejętności. Jako pierwszą należy wymienić umiejętność myślenia - rozumianą jako złożony proces umysłowy, polegający na tworzeniu nowych prezentacji za pomocą właściwego przetwarzania dostępnych informacji. Składający się z wielu operacji umysłowych, wchodzących w interakcje, takie jak: wnioskowanie, abstrahowanie, rozumowanie, wyobrażanie sobie, sądzenie, rozwiązywanie problemów oraz twórczość. Po drugie umiejętność czytania. Sprawność łącząca zarazem rozumienie sensu, jak i znaczenia symbolicznych wypowiedzi. Niezwykle ważna umiejętność lingwistyczna oraz psychologiczna prowadząca do rozwoju osobowego, aktywnego uczestnictwa we wspólnocie oraz przekazywania doświadczeń między pokoleniami. Kolejna sprawność – umiejętność komunikowania się. Porozumiewanie się zarówno w mowie, jak i w piśmie, to podstawowa umiejętność społeczna, u jej podstaw jest przede wszystkim znajomość norm językowych oraz porozumienie się w różnych sytuacjach. Czwarta umiejętność to kreatywne rozwiązywanie problemów. Polega ona na radzeniu sobie młodemu człowiekowi z napotkanymi problemami z różnych dziedzin, w różnych sytuacjach. Należy ją identyfikować w połączeniu ze świadomym wykorzystaniem dostępnych metod i narzędzi oraz nowych technologii. Korzystanie z zasobów informacyjno-komunikacyjnych z zachowaniem dbałości oraz poszanowania praw autorskich. Ponadto bezpieczne poruszanie się w cyberprzestrzeni to umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami. Ważną kwalifikacją nabywaną przez uczniów winna być również umiejętność samodzielnego wyszukiwania potrzebnych i rzetelnych informacji. Dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, umiejętnego korzystania z dostępnych źródeł. Dwie ostatnie umiejętności, które powinien nabyć uczeń to nawyk uczenia się oraz współpracy. Pierwszą należy rozumieć jako nabycie nawyku

systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy oraz jej pogłębiania. Natomiast drugą umiejętnością utożsamiać ze współpracą w grupie i podejmowaniu działań indywidualnych.

Uczniowie w szkołach ponadpodstawowych uczą się równolegle różnej gamy przedmiotów, dzięki temu możliwe jest rozwijanie wielu następujących typów myślenia (Urbaniak, 2018): analitycznego, syntetycznego, logicznego, komutacyjnego, przyczynowo skutkowego, kreatywnego, abstrakcyjnego.

Zachowanie ciągłości kształcenia ogólnego rozwija zarówno myślenie percepcyjne, jak i myślenie pojęciowe. Synteza obu typów myślenia stanowi podstawę wszechstronnego rozwoju ucznia.

1.2 Metody i strategie nauczania

Wybór określonej metody, czyli konkretnej strategii nauczania pełni szczególną rolę w nauczaniu języka obcego. Przez metodę nauczania należy rozumieć zespół zasad oraz technik nauczania. Zgodnie z W. Pfeiffer jest ona rezultatem rozumienia natury języka i jego budowy w kontraście do języka ojczystego uczniów, jego funkcjonowania w aktach komunikacji oraz procesów jego przyswajania (Pfeiffer, 2001).

Natomiast A. Szulc definiuje metodę nauczania jako optymalny, cyklicznie oraz konsekwentnie powtarzalny schemat postępowania nauczyciela, którego celem jest przekazania uczniowi określonej wiedzy, umiejętności oraz nawyków (Gałyga, 2010).

Przy wyborze metody należy kierować się następującymi uwarunkowaniami: celem nauki, wiekiem uczących się, potrzebami oraz zainteresowaniami uczniów oraz przewidywanym czasem nauki.

W literaturze przedmiotu, wskazuje się, że modyfikowane i rozwijane przez lata metody, mające fundamentalny wpływ na modelowanie procesu nauczania i uczenia się języków obcych są od siebie zasadniczo odmienne. Dlatego też

można je klasyfikować w odmienny sposób. Zgodnie z kryterium zasięgu i użyteczności wyróżnia się:

- metody tradycyjne - uniwersalne, częściej wykorzystywane w praktyce;
- niekonwencjonalne - adresowane do określonego kręgu odbiorców, są możliwe do wykorzystania jedynie w specyficznych warunkach (Komorowska, 2002).

Kolejnym kryterium jest udział świadomości uczącego się w procesie uczenia oraz rola języka ojczystego uczniów w procesie nauczania (Pfeiffer, 2001).

W przypadku tego kryterium wyróżniamy metody:

- bezpośrednie, które w sposób świadomy wykluczają zdobywanie wiedzy gramatycznej, a samo nauczanie ma charakter monolingwalny;
- pośrednie to metody charakteryzujące się tworzeniem procedur, w których gramatyka języka obcego oraz ojczystego uczniów jest świadomie przestrzegana w technikach nauczania (Pfeiffer, 2001);
- pośredniczące, w których nauka struktur języka obcego oraz język ojczystego uczniów występuje jako funkcja pomocnicza.

Metody kształcenia języka angielskiego, zgodnie z propozycją I. Dybskiej-Jakóbkiewicz i E. Szkurłat, należy pogrupować wyróżniając poniższe metody:

- obserwacji bezpośredniej i pomiaru (np. lekcja w terenie, warsztaty terenowe, wycieczka, pomiar, zajęcia laboratoryjne, terenowy projekt edukacyjny, krajoznawcze);
- problemowe, wśród których należy wymienić: klasyczną metodę problemową, BSE, tekstu przewodniego, debatę oxfordzką, studium przykładowe, seminarium, dyskusję, wykład problemowy, edukatorium;
- ćwiczeń przedmiotowych, praca: z mapą i atlasem, filmem i fotografią, rysunkiem - grafiką, danymi liczbowymi, tekstem źródłowym, ćwiczenia techniczne);
- wspomagające TIK (technologii geoinformacyjnych i GIS, *Webquest*, E - portfolio, W-edukacja, SKW - odwrócona klasa, blog przedmiotowy);

- gier dydaktycznych (sytuacyjna, inscenizacji, symulacji, burza mózgów, stolików eksperckich, uczenie wzajemne);
- słownego i graficznego zapisu (mapa myśli, plakat, SWOT, róża diagnostyczna, drzewo decyzyjne, Metaplan);
- waloryzacyjne, eksponujące (kontemplacja, swobodny tekst, esej, trening twórczości, pokaz, wystawa, drama);
- asymilacja wiedzy (opis, opowiadanie, wykład informacyjny, pogadanka, praca z książką) (Dybska-Jakóbkiewicz i Szkuřat, 2020).

Jedną z innowacyjnych metod nauczania jest między innymi metoda, zwana odwróconą lekcją (*flipped learning*). Metoda polega na zmianie koncepcji lekcji. Uczniowie najpierw samodzielnie w swoich domach, mają za zadanie zapoznać się z nowymi treściami. Następnie w szkole pogłębiają i utrwalają swoją wiedzę, ćwiczą umiejętności, rozwiązują problemy z wykorzystaniem wiedzy nauczyciela. W metodzie tej nauczyciel musi najpierw wyszukać i przygotować rozmaite materiały dydaktyczne między innymi filmiki, animacje, artykuły, ciekawe strony internetowe, spójne z tematem prowadzonej lekcji. Po czym udostępnić je uczniom w sieci. Uczniowie, po zapoznaniu się z treściami przekazany przez nauczyciela z multimedialnych zasobów robią notatki oraz odpowiadają na postawione pytania, ponadto wykonują proste ćwiczenia. Lekcję należy rozpocząć od wyjaśnienia oraz krótkiego omówienia pracy, którą muszą wykonać uczniowie. Następnie należy podzielić uczniów na grupy, przyjmując jako kryterium stopień opanowania przez nich materiału. Kolejnym etapem jest wyznaczenie przez nauczyciela zadań o charakterze utrwalającym i poszerzającym wiedzę. Tym samym indywidualizując jednocześnie proces uczenia się. Zaletą metody jest, że każda grupa pracuje w swoim tempie, może w dowolnym czasie powracać do materiałów multimedialnych, odtwarzając je za pomocą telefonów lub smartfonów. Nauczyciel podczas lekcji pełni rolę eksperta, pomaga, naprowadza i odpowiada na pytania uczniów, wyznaczając im kolejne cele i zadania.

Na potrzeby nauczania języka angielskiego przyjąć należy, iż uczenie się polega głównie na takiej organizacji pracy przez nauczyciela, aby uczeń w znacznym stopniu samodzielnie dochodził do wiedzy i umiejętności w procesie twórczego myślenia, działania, przeżywania. W takim rozumieniu, uczeń jest aktywnym podmiotem uczenia się, a nauczyciel jest zorientowany na stymulowanie jego aktywności.

Jedną z najstarszych a zarazem docenianą i nadal bardzo popularną metodą nauczania języków obcych jest sposób tradycyjny (Komorowska, 2002), oparty na zasadzie analogii z uczeniem się języka ojczystego, zwaną metodą bezpośrednią. W metodzie bezpośredniej duże znaczenie przypisuje się naturalnemu kontaktowi z językiem autentycznym, a do głównych jej parametrów należą:

- pierwszeństwo języka mówionego nad językiem pisany,
- wykluczenie języka ojczystego z procesu uczenia się oraz nauczanie gramatyki drogą indukcji.

Podstawową formą przekazywania i zdobywania wiedzy jest konwersacja. Natomiast słuchanie i powtarzanie w niniejszej metodzie uznaje się za dwa najważniejsze sposoby prowadzące do opanowania języka (Pfeiffer, 2001). Kolejna popularna metoda nauczania języków obcych zwana jest audiolingwalną. Została opracowana w latach trzydziestych XX wieku, wprowadzona przez amerykańskich uczonych w czasie II wojny światowej, w celu kształcenia żołnierzy. Metoda preferuje pamięciowe powtarzanie wzorców zdaniowych, mające na celu ich utrwalanie. Najistotniejszy w niej jest rozwój języka mówionego oraz opanowanie czterech sprawności językowych, w następującej kolejności. Jako pierwsze słuchanie, drugie – mówienie, jako trzecie – czytanie i ostatnie czwarte - pisanie.

W tym miejscu należy wskazać, że do dnia dzisiejszego stosowana jest, tzw. metoda gramatyczno-tłumaczeniowa, której priorytetem jest znajomość obowiązujących reguł gramatycznych, nie zaś zastosowanie języka w sytuacjach codziennych. Sprawność czytania oraz tłumaczenie pełnią najistotniejszą rolę

w procesie poznawania i utrwalania kolejnych partii materiału. W przypadku tej metody, kontrola i ocena wyników nauczania odbywa się na podstawie testów gramatycznych lub pisemnego przekładu przygotowanego tekstu.

Dużym powodzeniem od lat siedemdziesiątych XX wieku cieszy się metoda kognitywna (Okraśńska, 2021). Atrakcyjność zyskała, dzięki postrzeganiu języka jako narzędzia interakcji. Osiągnięcie przez ucznia kompetencji w postaci umiejętności posługiwania się językiem docelowym, stosownie do sytuacji, intencji komunikacji oraz poprawne reagowania na komunikaty, to najważniejsze cele tej metody.

W latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia wprowadzono do nauczania podejście komunikacyjne. Założeniem tej metody jest umiejętność efektywnego porozumiewania się w zależności od okoliczności danej sytuacji. Niniejsze podejście jest stosowane z powodzeniem do dnia dzisiejszego, charakteryzuje się zapożyczonymi z innych metod różnymi rozwiązaniami oraz technikami.

1.3 Przykłady dobrych praktyk

Język angielski jako najpopularniejszy język świata, wydaje się być doskonałym materiałem do testowania innowacyjnych metod dydaktycznych. Jedną z nich jest niewątpliwie wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych na zajęciach lekcyjnych tak, aby uczeń mógł w pełni wykorzystać swój czas, potencjał i motywację. Internet jest niewątpliwie doskonałym narzędziem do nauki języków, jako nieocenione źródło informacji oraz inspiracji. Dlatego zarówno Internet, jak i programy internetowe, aplikacje, audycje, kanały czy strony internetowe stają się podstawą dydaktyki. Ponadto rekomenduje się położenie nacisku na formy pracy w parach i grupach stosowane w trakcie lekcji języka angielskiego, po pierwsze jest to metoda efektywna, po drugie jest to zgodne z zaleceniami podstawy programowej, która wskazuje na doskonalenie umiejętności komunikacyjnych (MEN, 2017).

Związek między stosowaniem pracy w grupach i parach a efektywnością nauczania języków obcych jest dość dobrze poznany (Adams, 2005), jednak na wszystkich szczeblach edukacyjnych w Polsce stwierdza się deficyt wykorzystania tych form pracy (Gajewska-Dyszkiewicz i in., 2012). Tym samym dla języka obcego nowożytnego, wskazują na potrzebę częstej interakcji uczniów w klasie. Inicjowane są wówczas w naturalny sposób umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnej w postaci sprzężenia zwrotnego. W trakcie nauczania niezbędne jest tworzenie powyższych sytuacji, w których uczniowie mają okazję pracować w parach lub małych zespołach. Rozwijają wówczas podstawowe umiejętności komunikowania się w języku obcym. Ponadto systematycznie nauczyciel może zweryfikować zarówno poziom oraz przyrost nabywanej wiedzy (Harmer, 2001; Scrivener, 2011).

Jedną z metod aktywizujących umiejętności zaliczane do kompetencji miękkich jest tzw. mapa myśli. To znane narzędzie dydaktyczne, nazywane również mapą mentalną, mapą pojęciową, mapą pamięci lub mapą mózgu, pozwalające pracować z grupą, korzystając z umiejętności planowania, organizowania oraz nauki przez własne doświadczenia i skojarzenia. Najczęściej za pomocą metod plastycznych, członkowie grupy opracowują dany temat, mając na uwadze ewentualne możliwości rozwiązania danego problemu. Dzięki tej metodzie w przystępny sposób prezentuje się nie tylko tezy, lecz także problemy, z jakimi można się spotkać w trakcie realizacji koncepcji. W literaturze przedmiotu uznaje się autora Tony'ego Buzan'a za pioniera, który zapoczątkował tę metodę (Buzan, 2018). Odkrył on, że nasze myśli nie są poszeregowane, nie posiadają logicznej struktury, natomiast często wybiegają naprzód. Pracując z mapą myśli pobudza się do pracy obydwie półkule mózgowie łącząc w ten sposób poznane fakty. Jak już wspomniano myśli mogą być przedstawiane w sposób graficzny, rozmieszczając je na plakacie oraz wiążąc z innymi faktami (Borczyk, 2020). Na podstawie zdobytego doświadczenia, podczas wielu obserwacji oraz hospitacji, jak również w dostępnych opracowaniach często wskazuje się, że większość przeprowadzanych przez nauczycieli ćwiczeń odbywa się w oparciu

o podręcznik, dołączone do niego nagrania audio oraz wykorzystanie w trakcie lekcji tradycyjnej tablicy. Popularnymi materiałami są również ćwiczenia do podręcznika oraz powielone karty pracy. Tym samym, trudno tu mówić o innowacyjności oraz urozmaiceniu pracy na lekcji. Można natomiast zauważyć powtarzalność, co może stać się, szczególnie dla młodzieży, nużące i wpływać negatywnie na ich motywację i postawy wobec przedmiotu. Warto więc korzystać z tablic interaktywnych, projektorów multimedialnych, które są dostępne w szkole, wpłynie to z pewnością na atrakcyjność zajęć językowych. Możemy zachęcać nauczycieli do wykorzystywania potencjału rymowanek, piosenek celem oswojenia uczniów z akcentem, rytmem i intonacją języka angielskiego. Tego typu zajęcia można wprowadzić w ramach urozmaicenia np. ćwiczeń ze słuchu.

Istotnym problemem, wydaje się być jednoznaczne stwierdzenie, jaki udział języka angielskiego jest najlepszy dla efektywnego nauczania (Brown, 2000), jak wynika z przeprowadzonych badań, znaczny udział języka ojczystego – głównie języka polskiego wprowadzonego w trakcie lekcji w komunikacji z uczniami wydaje się nie służyć nauce, i zaniża oczekiwane efekty. Nauczyciele tłumaczą ten stan, faktem, iż komunikacja wyłącznie w języku angielskim jest dla uczniów zbyt trudna, co niestety nie wpływa korzystnie na przyrost posiadanej przez młodzież wiedzy.

Warto zwrócić uwagę potencjalnych, ale również tych zatrudnionych nauczycieli języka angielskiego na rolę, jaką powinny spełniać wytyczne podstawy programowej w pracy z uczniem. Co istotne, to podstawa nie ma na celu ograniczania swobody, nie wyznacza też maksymalnego pułapu, który nauczyciel musi osiągnąć ze swoimi uczniami. Należy ją traktować raczej jak drogowskaz, służący do wyznaczenia minimum, prowadzącego do rozwoju kompetencji w postaci umiejętności językowych uczniów. Rekomenduje się, rozwijanie umiejętności mówienia w języku angielskim już od najmłodszych lat, ponieważ mówienie w języku obcym staje się wówczas integralną częścią wizerunku ucznia. To również, dzięki temu w starszym wieku nie krępujemy się mówić i posługiwać

tym językiem. Należy również dodać, że kształtowanie od najmłodszych lat autonomii ucznia poprzez rozwijanie predyspozycji metapoznawczych, ukierunkowywanie uczniów na dyskusję jest ważnym elementem w zdobywaniu znajomości języków obcych. Z badań wynika, że strategie metapoznawcze uznawane są za jedną z kluczowych umiejętności w drodze do opanowania języka obcego (Jessner, 2008), co ważne mogą i powinny być wprowadzane na jak najwcześniejszych etapach edukacji (OECD, 2010).

Nie należy zapominać o istotnym elemencie każdej lekcji, czyli zapoznaniu z celem lekcji i jego uzasadnieniem tak, by uczniowie wiedzieli, czemu służą kolejne, często postrzegane jako żmudne ćwiczenia. Ukazanie sensu poszczególnych zadań i wskazanie efektywnych sposobów radzenia sobie z nimi dodatkowo wpływa na motywację uczniów (Hattie, 2012, 2013). Z kolei dokonywanie podsumowań przyczynia się do lepszego przyswojenia treści (OECD, 2010).

Umiejętność stosowania poznawczych i metapoznawczych strategii w trakcie nauki przez ucznia (Dunlosky, Rawson, Marsh, Nathan i Willingham, 2013; Karpicke i Grimaldi, 2012) znacząco zwiększa możliwości przyswajania materiału. Ta technika może być pomocna również dla uczniów słabszych (OECD, 2010). Potrzeba przełamania monotonii lekcji oraz zapewnienie uczniom większych możliwości do ćwiczenia komunikacji w języku, to wyzwania stojące przed metodyką nauczania języka angielskiego. Poprzez ćwiczenia ukierunkowane na komunikację zapewnia się jednocześnie możliwość interakcji z rówieśnikami, tak potrzebnej w obecnych czasach. To również okazja do ćwiczenia umiejętności mówienia, ale także rozwijania tzw. strategii socjoafektywnej (Kruk i Zawodniak, 2017), polegającej na współdziałaniu, współpracy oraz wymianie informacji. Należy pamiętać, że znajomość słownictwa oraz struktur gramatycznych, nie jest wystarczająca, aby swobodnie komunikować się w obcym języku (Muszyńska, 2020). Konieczna jest również umiejętność pozyskiwania informacji, definiowania oczekiwań rozmówcy oraz rozumienia kontekstu wypowiedzi.

Ponadto należy wspomnieć o potrzebie opracowania zasad edukacji włączającej oraz indywidualnych potrzeb edukacyjnych dla uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi (w tym uczniów z niepełnosprawnością). O specjalnych potrzebach edukacyjnych młodzieży, należy mówić wówczas, gdy niezbędne są w okresie uczenia szczególne warunki odpowiadające ich indywidualnym możliwościom oraz ograniczeniom. Według K. Sochackiej pojęcie to obejmuje, więc uczniów nietypowych, zarówno tych z ograniczonymi możliwościami uczenia się, jak i wybitnie zdolnych (Sochacka, 2012). Nauczyciel powinien uwzględnić indywidualne potrzeby każdego ucznia, a to oznacza, że to nie uczeń powinien dostosować się do wymagań programowych i tempa nauczania, ale nauczyciel powinien dostosować organizację nauki, metody nauczania i wymagania do potrzeb ucznia. Tak by mógł im sprostać i osiągać sukcesy na miarę swoich możliwości.

Za elementy niezbędne do właściwej organizacji pracy w szkole należy uznać ponadto posiadanie przez nauczyciela pogłębionej wiedzy psychologicznej oraz zdolności do budowania atmosfery zaufania i otwartości, tj. bezpieczeństwa psychicznego uczniów.

Na koniec należy dodać, że istotnym elementem przytoczonych zaleceń winno być również zaangażowanie dyrektorów szkół, we wszelkie wyżej sugerowane działania, jako wsparcie wysiłków nauczycieli a przede wszystkim uczniów w osiągnięciu oczekiwanych efektów nauczania języka angielskiego.

2. Lekcja języka angielskiego – praktycznie „In the hotel”

2.1 Scenariusz lekcji

Etap edukacyjny: klasa II; **Zgodność z podstawą programową:** tak; wariant podstawy programowe III.1.P.

Temat lekcji: IN THE HOTEL

Czas trwania: 45 minut

Cele lekcji: Planując cele lekcji, warto zastanowić się, czy rzeczywiście preferencje nauczyciela są zgodne z założeniami podstawy programowej. Czy stwarzamy szansę uczniom, aby rozwinęli umiejętności wykorzystania języka w mowie i w piśmie, czasami nawet za cenę pomyłek słownikowych, gramatycznych czy błędów wymowy? Ponadto, należy zadać sobie pytanie, czy dostatecznie motywujemy naszych uczniów? Czy ustalimy priorytety zgodnie z ich możliwościami? Czy nasze lekcje w dostateczny sposób wykorzystują zagadnienia kulturowe, nie tylko związane z kulturą materialną, lecz także z odmiennymi postawami, zwyczajami itd.? Czy umożliwiamy uczniom dokonywanie porównań międzykulturowych i budowanie postaw tolerancji oraz otwartości? Czy stwarzamy w klasie atmosferę budującą zaufanie uczniów do siebie i własnych możliwości? Odpowiedzi na te pytania pomogą ocenić, czy właściwie planujemy nasze działania edukacyjne.

Celem niniejszych zajęć jest, aby w efekcie uczeń potrafił komunikować się w języku angielskim, w zakresie słownictwa odnoszącego się do tematyki dotyczącej pobytu w hotelu. Po zajęciach uczeń będzie potrafił spytać o ofertę danego hotelu; dokonać rezerwacji pokoju oraz rozwiązać pojawiające się w symulowanych sytuacjach napotykanne problemy.

Przed zajęciami nauczyciel przygotowuje odpowiednią ilość materiałów z wyrażeniami i formularzem meldunkowym w formacie A4 dla każdego ucznia, ponadto jeden komplet: 2 karty z recepcji, komplet kluczy, komplet kart z rolami na każdą grupę (maksymalnie 10-osobową).

Metody i formy pracy: Nauczyciel w trakcie lekcji pracuje z całą klasą oraz indywidualnie z poszczególnymi uczniami, praca w grupach, praca w parach, dyskusja.

Środki dydaktyczne: karty pracy, w tym materiał zawierający: dialogue; Reservation Form - 1 (exercise 2a i b); Reservation Form - 2 (exercise 3 i 4); worksheet 1 - hotel; worksheet 2 - keys.

Czynności nauczyciela: Nauczyciel prezentuje materiał, odczytuje dialog, wyjaśnia nieznaną słownictwo, następnie tłumaczy polecenie do ćwiczenia, które muszą wykonać uczniowie.

Czynności uczniów: Uczniowie powtarzają dialog, przeprowadzają symulowane dialogi z użyciem nowo poznanej słownictwa.

Uczniowie pracują w grupach maksymalnie 10-osobowych, następuje podział ról, w każdej z grup 2 uczniów jest recepcjonistami w różnych hotelach. Uczniowie pełniący rolę recepcjonistów otrzymują: kartę recepcjonisty oraz komplet kluczy. Na karcie widnieje informacja, które pokoje w danym hotelu są dostępne, a które zajęte (skreślone). Pozostali uczniowie otrzymują po jednej (lub w drugiej rundzie kolejną) kartę z rolą. Uczniowie rozmawiają z recepcjonistami w obu hotelach i starają się wynająć pokój, zgodnie z opisem w roli. Gdy znajdą poszukiwany pokój, recepcjonista prosi o podanie ich danych do wypełnienia formularza meldunkowego, a następnie wręcza im klucz do pokoju.

Praca domowa: Zaprojektuj kartę pobytu w hotelu Twoich marzeń.

Nauka słownictwa. Sprawdzenie pracy domowej na następnej lekcji:

Przebieg zajęć: Uczniowie odgrywają krótką scenkę w parach, wcielają się w rolę recepcjonisty oraz klienta.

Nauczyciel pełni funkcję pomocnika przy wypowiedziach ustnych uczniów, podaje znaczenie poszczególnych słów tak, aby uczniowie byli w stanie użyć ich w swoich wypowiedziach. Uwaga, nie należy przeprowadzać tego ćwiczenia wyłącznie w celach leksykalnych, choć i taka możliwość jest dopuszczana (w zależności od ogólnego poziomu klasy pod względem sprawności językowych). W pracy w grupach (przy recepcji hotelowej) uczniowie reaktywiają kompleksowo

słownictwo dotyczące liczb, danych osobowych, struktury pytań i inne. Uczniom potrzebna jest pomoc nauczyciela w szybkim podawaniu brakujących fraz. Jednak nie należy nadmiernie ingerować w wypowiedzi uczniów. Chodzi głównie o żywą rozmowę i komunikację pomiędzy uczniami.

Uczniowie potrafią w trakcie wypowiedzi ustnej posługiwać się nowym słownictwem podanym przez nauczyciela na temat „In the hotel”, uzupełniając je o wcześniej opanowane zwroty i wyrażenia. Przedstawiona sytuacja jest stymulacją realnej sytuacji, tym samym wymagana jest realna komunikacja uczniów. Umiejętność wypełnianie formularza meldunkowego, to kompetencja, która może się przydać w podobnych okolicznościach, jak np.: w urzędzie, w banku, w pracy zawodowej, w trakcie zapisywania się do szkoły lub na kurs. Należy uświadomić to uczniom, ponieważ tego typu sytuacje pokazują przydatność uczenia się języka angielskiego w życiu codziennym.

Excercise 1

a. Work in pairs. Read the dialogue.

- Good morning/afternoon. What can I do for you?
- Can I have a single room with a shower?
- Yes, of course.
- How much is the room?
- 90 euros with breakfast.
- Good. I'll take it.
- How long would you like to stay?
- 2 days.
- Great. Here's your key. Have a nice stay.
- Thank you.

b. Write a similar dialogue with your partner and role play it.

Exercise 2

a. Complete a hotel registration form for you.

HOTEL Reservation Form - 1	
First name:	
Surname:	
Street:	
Area code:	
City/town:	
Passport/ID card number:	
E-Mail address:	
Phone number:	
Person 1:	
First name:	
Surname:	
Person 2:	
First name:	
Surname:	
Person 3:	
First name:	
Surname:	
Vehicle:	
Registration number:	

Tabela 1. Zadanie dla uczniów

Źródło: opracowanie własne

b. Read the questions below and match them with the right space in the form above.

What's your first name?

What's your surname?

Where do you live?

What's the area code number?

What's your passport/ID card number?

What's your email address?

What's your phone number?

Are you accompanied by another person?

Are you here by yourself?

What's his/her first name/surname?

Did you come by car?

What car is it?

What's the car registration number?

Exercise 3 Ask your partner the questions to complete a hotel registration form for him/her.

HOTEL Reservation Form - 2	
First name:	
Surname:	
Street:	
Area code:	
City/town:	
Passport/ID card number:	
E-Mail address:	
Phone number:	
Person 1:	
First name:	
Surname:	
Person 2:	
First name:	
Surname:	
Person 3:	
First name:	
Surname:	
Vehicle:	
Registration number:	

Tabela 2. Zadanie dla uczniów

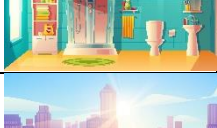

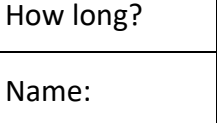
Źródło: opracowanie własne

Exercise 4 What do these words and expressions mean...?

- Included meals -
- Check in / Check out -
- Adults -
- Children -
- Stars -
- Smoker's room -
- No. of nights -
- Expiry date -
- Shared with –

Room	10	35	56	67	81	12	90	02	98	10
		✖		✖	X		X		X	
	X					✖2!!		✖	X	✖
	X									
	X	✖						✖		
									X	
			X					✖		✖
		✖		✖	X		X			
		✖	X		X				X	✖
				✖	X		X			
						✖		✖		
										
How long?										
Name:										

WORKSHEET 1 - HOTEL

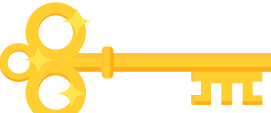
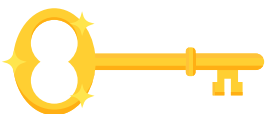

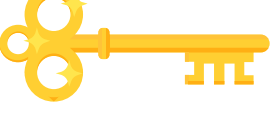

Tabela 3. Worksheet 1

Źródło: opracowanie własne

WORKSHEET 2 – KEYS

Tabela 4. Worksheet 2

10 	12
35 	90
56 	02
67 	98
81 	10

Źródło: opracowanie własne

WORKSHEET - INFORMATION

You need:

a single room
with a bathroom
in a hotel with a parking space
for 3 days

You are looking for:

a room with a sea view
for a week
with breakfast

You want:

a single room
with Internet access
for 2 days
in the city centre

You are looking for:

a room for a family with one child with a
shower
with breakfast

You need:

a single room
for 5 days
with breakfast
in the city centre
with Internet access

You need:

a single room
for 10 days
with breakfast
with Internet access
in a hotel with a parking space

You need:

a single room
in the city centre
with Internet access
for 6 days

You are looking for:

a room for a family with 2 children
in a hotel with a swimming pool
for 2 weeks

You need:

a single room
with a sea view
in a hotel with a swimming pool
and a parking space
for 7 days

You want:

a single room
for 2 weeks
with breakfast
with a sea view

Tabela 5. Worksheet 3

Źródło: opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Niewątpliwie aktualną potrzebą naszych czasów jest nauczanie języków obcych. Umiejętność komunikowanie się w różnych językach jest przede wszystkim podstawą obiegu informacji oraz funkcjonowania w dzisiejszym społeczeństwie, tworzącym coraz bardziej zglobalizowaną wspólnotę. Zatem znajomość języków obcych oznacza posiadanie narzędzi niezbędnych do porozumiewania się pomiędzy ludźmi, zrozumienia ich kultur czy funkcjonowania na rynku pracy. Między innymi do takich właśnie celów mają przygotowywać młodych ludzi współczesne systemy edukacji. Dlatego też nauczanie języków to jeden z priorytetów polityki Unii Europejskiej.

Ważne w nauczaniu każdego przedmiotu szkolnego przede wszystkim są cele kształcenia, a więc rezultaty osiągnięte przez uczących się. Istotną kwestią zarówno dla praktyki, jak i dla teorii nauczania języka angielskiego jest poziom opanowania treści kształcenia objętych programem nauczania oraz standardami kształcenia. Wiele opracowań oraz publikowanych materiałów metodycznych dla nauczycieli oraz uczniów oparta jest na treściach i zadaniach służących zapamiętaniu wiedzy, wymagających wyłącznie przywołania odpowiedzi zawartych w różnorodnych materiałach źródłowych, często bez konieczności wnioskowania rozwoju umiejętności efektywnego komunikowania się w mowie i piśmie.

Na lekcjach można zastosować wiele różnorodnych metod pracy, które sprzyjają rozwijaniu kompetencji ucznia. Lekcje powinny mieć na celu pokazanie, że wiedza nabywana w szkole przedkłada się na kompetencje społeczne, które młodzież może wykorzystać w swoim życiu codziennym, w trakcie podróży, komunikowaniu się ze znajomymi z innych krajów.

Poprzez kompetencje kluczowe należy tutaj rozumieć wykaz opracowany przez Radę Unii Europejskiej, który definiowany jest jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, jako elementów niezbędnych do samorealizacji i rozwoju osobistego, zatrudnienia i pracy zawodowej, szeroko rozumianego

zrównoważonego stylu życia, w sposób prozdrowotny i aktywnego obywatelstwa.

Zachęcajmy, więc uczniów nie tylko do poszukiwania rozwiązań doraźnych, krótkofalowych, ale także do działań na szerszą skalę, globalnych, które docelowo opierają się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Opracowując materiał wykorzystano wieloletnie doświadczenie wyniesione z pracy z uczniami oraz studentami, rekomenduje się przede wszystkim pomiary w praktyce oraz rozwiązania, których celem jest ukierunkowanie pracy nauczyciela i ucznia na zadania i studia w terenie, które w nauczaniu tego przedmiotu są bardzo istotne, a w praktyce szkolnej niestety bardzo rzadko stosowane.

Opracowanie jest merytorycznym zbiorem wiadomości, dotyczącym założeń, celów i sposobów wprowadzania innowacji, wybranych metod kształcenia i ich podziału oraz założeń ewaluacji. Wszystkie proponowane rozwiązania mają służyć realizacji celów zawartych w Podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz rozwijaniu kompetencji kluczowych.

Po opracowanie powinni sięgać zarówno czynni nauczyciele, niezależnie od ich doświadczenia zawodowego, jak również studenci przygotowujący się do podjęcia pracy w tym zawodzie.

Propozycja dobrych praktyk jest wynikiem wieloletnich doświadczeń, spostrzeżeń przez pryzmat potrzeb zawodowych nauczycieli języków obcych.

Stanowi narzędzie doskonalenia warsztatu metodycznego, prezentuje wiedzę i umiejętności przydatne w nauczaniu języka obcego z młodzieżą w szkołach ponadpodstawowych.

Tak przygotowany materiał nie wyczerpuje z pewnością wszystkich aspektów organizacyjno - dydaktycznych w zakresie nauczania języka angielskiego w szkole ponadpodstawowej. Jednakże może stanowić wsparcie zarówno dla nauczycieli, tych obecnych i tych przyszłych, którzy sami poszukują przykładów działań odpowiadających na potrzeby uczniów. Tym samym, adresaci otrzymują materiał, który stanowić może zarówno innowację, jak i inspirację oraz

kompedium dobrych praktyk, które będą mogli wykorzystać w szczególności w zakresie doskonalenia metod pracy, służących rozwijaniu kompetencji kluczowych uczniów. Otrzymają oni ponadto liczne informacje dotyczące procesu kształcenia języka obcego i występujące w szkole z jednoczesnym odwołaniem do działań, których zadaniem jest wsparcie merytoryczne zarówno nauczycieli, jak i uczniów oraz wspólne poszukiwanie optymalnych rozwiązań zapewniających edukacyjny sukces.

W efekcie niniejsze opracowanie winno skłaniać do refleksji na stanem, jak wiele czynników ma wpływ na ewaluację pracy nauczyciela. Będzie to umiejętność językowa uczniów, ale także kontakty z innymi nauczycielami, śledzenie publikacji pedagogicznych, czy udział w różnych formach doskonalenia zawodowego. Podpatrzone lub zasłyszane pomysły, czy rozwiązania pedagogiczne stają się często źródłem cennej refleksji, owocującej wzbogaceniem repertuaru działań edukacyjnych. Doskonalenie własnego warsztatu pracy może odbywać się w ramach formalnych lub nieformalnych działań. Formalne formy doskonalenia zawodowego obejmują szkolenia wewnętrzne, szkolne i zewnętrzne takie, jak szkolenia organizowane przez lokalne ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warto czytać literaturę pedagogiczną, która zawiera propozycje praktycznych rozwiązań dotyczących nauczania języków oraz opisy dobrych praktyk w tym zakresie. Bardzo ciekawym źródłem takiej wiedzy są czasopisma od pewnego czasu dostępne bezpłatnie w Internecie pod adresem: www.jows.pl. Scenariusze lekcji oraz ciekawe materiały można znaleźć na stronie portalu edukacyjnego www.scholaris.pl. Doświadczenie nauczyciela w dużym stopniu wzbogacą kontakty i wyjazdy szkoleniowe w ramach programów europejskich.

Reasumując, tak sformułowane cele edukacji językowej wymagają od nauczyciela skupienia się na nauczaniu języka jako narzędzia żywej komunikacji, a także koncentracji na kontekstach i treściach kulturowych. Planując cele nauczania języków, nauczyciel powinien skupić się na celach ogólnopedagogicznych,

celach językowych, celach motywacyjnych oraz sposobach realizacji wyżej wymienionych celów, czyli na dobraniu treści, zadań i pomocy dydaktycznych do poszczególnych potrzeb oraz umiejętności poszczególnych uczniów.

BIBLIOGRAFIA Z UWZGLĘDNIENIEM NETOGRAFII

- Adams R. J. (2005). *Learner-learner interactions: Implications for second language acquisition*. Dissertation Abstracts International 65(9).
- Banachowski L. (2012). *Rola uczelni w rozwoju procesów uczenia się przez całe życie*. Uniwersytet Wirtualny.
- Borczyk E. (2020). *Wykorzystanie praw pamięci (w tym mapy myśli) w nauczaniu języków obcych. Języki Obce w Szkole*.
- Buzan T. (2018). *Mind map mastery: the complete guide to learning and using the most powerful thinking tool in the universe*. Watkins Media Limited.
- Dunlosky J., Rawson K. A., Marsh E. J., Nathan M. J., Willingham, D. T. (2013). *Improving students' learning with effective learning techniques: promising directions from cognitive and educational psychology*. Psychological Science, 14(1).
- Dybska-Jakóbkiewicz I., E. Szkurłat E. (2020). *Edukacja geograficzna – ku kształceniu poszukującemu*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Gajewska-Dyszkiewicz A., Kutylowska K., Kulon F., Paczuska K., Rycielska L., Szpotowicz M. (2012). *Lekcja języka angielskiego z perspektywy uczniów klas trzecich gimnazjów*. Edukacja 3(119).
- Gałyga D. (2010). *Zindywidualizowana metoda komunikacyjna nauczania języków obcych w ujęciu profesora Aleksego Awdiejewa*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Harmer J. (2001). *The Practice of English Language Teaching (2nd ed.)*. Pearson Education Ltd.
- Karpicke J. D., Grimaldi P. J. (2012). *Retrieval-based learning: a perspective for enhancing meaningful learning*. Educational Psychology Review 24.
- Komorowska H. (2011). *Metodyka nauczania języków obcych*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna.

- Kruk M., Zawodniak J. (2017). *Nuda a praktyczna nauka języka angielskiego*. Neofilolog (49/1).
- Kubarek M. (2020). *Kompetencje kluczowe w edukacji polonistycznej a działalność innowacyjna szkół—przykład rozwiązań dydaktycznych*. Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Łoś E., Reszka A. (2019). *Wartość pracy grupowej uczniów na zajęciach języka obcego w procesie kształtowania kompetencji kluczowych*. Rocznik Naukowy Duszpasterstwa Nauczycieli.
- Maziarz M. (2020). *Miejsce tłumaczenia w uczeniu (się) języka obcego w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego*. Studia Translatorica. Oficyna Wydawnicza Atut.
- Mazurkiewicz G. (2019). *Kontekst i wyzwania uczenia się osób dorosłych w środowisku lokalnym oraz zaangażowania w te działania szkół kształcących dzieci i młodzież*. Rozdział I. Wsparcie lokalnego rozwoju społecznego poprzez edukację osób dorosłych, Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki w Krakowie.
- Muszyńska B. (2020). *Dialog i narracja na lekcjach języka obcego, czyli o programie nauczania języka angielskiego Soft CLIL*. Języki Obce w Szkole.
- Okraśńska D. (2021). *Kontinuum wartości pedagogicznych—metody i narzędzia na przykładzie modelu greckiego w warunkach zmienności—analiza kognitywna*. Przedsiębiorczość-Edukacja 17.1.
- Pfeiffer W. (2001). *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*, Wydawnictwo Wagros.
- Rapacka S., Wójcik K. (2017). *Program nauczania języka obcego*. PWN Wydawnictwo Szkolne.

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r., poz. 703 ze zm.).
- Scrivener J. (2011). *Learning Teaching*. Macmillan.
- Sochacka K., 2012. *Specjalne potrzeby i specyficzne trudności*. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Urbaniak A. (2018). *Piękny umysł. O konieczności rozwijania kompetencji interpersonalnych u studentów uczelni technicznych*. [w:]: Bielak M.I., Puppel S., Maliszewski W. *Language and Communication in Action. Advances in Linguistics*. Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej.
- <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/PDF>
- <https://www.scholaris.pl>
- <https://www.teachingenglish.org.uk/article/a-task-based-approach>
- <https://www.iatblt.org/>

SPIS TABEL

Tabela 1. Zadanie dla uczniów	25
Tabela 2. Zadanie dla uczniów	26
Tabela 3. Worksheet 1	28
Tabela 4. Worksheet 2	29
Tabela 5. Worksheet 3	31